

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK.

Vidéken és Léván házhoz küldve:

Egy évre . . . . . 5 frt — kr
 Hat hónap . . . . . 2 frt 50 kr.
 Három hónap . . . . . 1 frt 25 kr.

Előfizetési pénzek postautalvánnyal küldhetők.

Egyes számok 12 kr-ával kaphatók a kiadóhivatalban.

BARS.

HIRDETÉSEK.

Négyhasábos petit-sor egyszeri közlésért 6 kr., többször 5 kr. fizetendő.
 Bélyegdíj minden egyes beiktatásért 30 kr.

A nyilttérben:

minden négyhasábos garmond sor díja 15 kr.
 Velünk összekötésben levő hirdető-írások, előzetesünk, vagy a gyakori hirdetőket tetemes díj kedvezményben részesülnek.

KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS TÁRSADALMI HETILAP; EGYSZERSMIND BARSVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A kéziratok a szerkesztőséghez: (Zöldkert-utca 33. sz.) küldendők.

Kéziratok vissza nem adtnak.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HOLLÓ SÁNDOR.

Megjelen: hetenként egyszer,

vasárnap reggel.

A hirdetéseket, előfizetéseket s a reklamációkat a kiadóhivatalba: (Takarék- és Hitelintézet épület) kérjük utasítani.

A LAP KIADÓJA: NYITRAI ÉS TÁRSA.

HIVATALOS KÖZLEMÉNY.

53./1889. sz.

Pályázati hirdetés.

Az 1889. tanév első felétől kezdve a lévai kath. főgymnaziumnál egy néhai Sántha György-féle családi ösztöndíj-állomás évi 105. frttal ült meg.

Ezen alapítványra igényt tarthatnak első sorban az elhunyt alapító Sántha György, volt helembai róm. kath. plebánus legközelebbi atyafiainak gyermekei, második sorban távolabbi rokonainak gyermekei, ezek hiányában helembai születésű róm. kath. ifjak, kik valamely nyilvános tanintézetben végzik tanulmányaikat.

Ezen ösztöndíj élvezete a teljes tanulási időfolyam befejeztéig tart.

Az ösztöndíjt elnyerni óhajtok kötelesek folyamodványukat, a leszármazásukat igazoló okmányokkal, a keresztlevéllel, valamint az utolsó tanévre és időszakra vonatkozó iskolai bizonyítványokkal és időszaki értesítővel és vagyontalanságukat kimutató bizonyítványokkal felszerelve, a főmagasságu Bibornok Herceg Primás és esztergomi Érsek ur Ö Eminentiajához intézve, az alulírt tanintézeti igazgatóságnál f. évi apríl. hó 25-ig napjáig benyújtani.

Léva, 1889. febr. 28.

Szabady Gyula,
 főgymn. igazgató.

Iparhatósági megbizottak.

I.

Az 1884. évi ipartörvény rendeli, hogy: az elsőfoku iparhatóságot működésében iparhatósági megbizottak támogassák, kik az elsőfoku iparhatóság területén lakó iparosok (kereskedők) által választatnak és pedig csak azon iparosok- (kereskedők), kik annyi III. osztályu kereseti adót fizetnek, mennyi a földmivelés-, ipar-, kereskedelemügyi miniszter által megalapítottak.

Városunkban ezen III. osztályu kereseti adó 15 forintban van meg-alapítva.

A gyakorló iparosok (kereskedők) száma az ötszázat meghaladja; vannak ezenfelül még olyan iparosok is, kik az ipart már nem gyakorolják s kiket a többiekkel felvéve, a legutolsó népszámlálás alkalmával az összeírás nyolcz-százban tüntetett ki.

Tekintetbe véve ezeket, a választók száma tekintélyesnek mutatkozik ugyan; azonban nem áll kellő arányban ehhez a választhatók száma, miután ez, a legmagasabbat véve, mely négy év óta, mióta t. i. az új ipartörvény áll, — városunkban a százhatvanat nem haladta meg.

S mivel városunk azok sorába tartozik, hol két iparhatóság számára történnek a választások; s minden iparhatósághoz husz-husz tag választandó; négy év alatt — a hol már jelenben is ez eset áll, az összes választhatók száma ugy kimerítették, hogy már nincs kit választani; ha az illetők a törvényadta azon jog- s kedvezményhez ragaszkodnak, hogy a ki már egy évig iparhatósági megbizott volt — azt többé ezen tisztnek elvállalására szorítani nem lehet. Ragaszkodik pedig mindenki a joghoz, mert az iparhatósági tisztnek viselése sok teherrel és költséggel jár, kivált azok részére, kiknek osztályrészül jutott az, hogy a járásban járjanak, keljenek hivatalos teendőik elvégzésében saját költségükön, még a fuvar-költségök sem térítették meg.

A hivatolt törvény világosan ugyan nem mondja, hogy a járás részére az iparhatósági megbizottak a városiakból választandók meg; de a miniszteri szabályrendelet a törvényből dedukálván azt, szigorúan rendeli, ily módon a törvénynek az iparhatósági megbizottakra vonatkozó részeinek végrehajtását; miáltal sérelem ejtetik azokon, kik erre kényszerítettnek; a kényszer-

ragadta Lajos szüleit; de viszont Eszter szüleit is annyira meghatotta Lajos szépsége, hogy alig bírták elrebegni: „tessék belülről kerülni.”

Mihelyt leültek a tisztaságtól ragyogó s szépen rendezett szobában, Virág János azonnal bemutatta magát, nejét s egyetlen fiát, Lajost; de a házigazda is őszinte s szívélyes szavakkal biztosította, hogy a véletlen találkozást nagyra becsüli s mindnyájukat örömmel látja.

Egy ideig a helyi s vidéki viszonyok voltak a beszéd tárgyai; de Virág János jónak látta, hogy megjelenésük okát, célját mielőbb tudomására adja Dukás Jánosnak s nejének.

— K. sógorom! szólott a szokásos hangon — mindnyájan tudjuk, hogy kevés elzöldt mindkét nembeli ifjak messze vidékről együtt voltak Hidason s néhányan kiválasztattak, hogy az uralkodó felség fogadtatásánál jelen legyenek. Ott volt az én fiam is és ki is választott legelsőnek, de ott volt páratlan szépségű leányuk Eszter is, s az én fiamnak párjául választott.

Mi ugyan felhívtuk már fiunkat, hogy házasodjék meg, mert két sessiósi birtokban sok a teendő s nőmnek is segítségre volna szüksége, de bár szétnézett is vidékünkön, olyan hozzáillő leányt nem talált, kit megszerethetett volna.

Hidasról lelki örömmel jött haza s kinyilatkoztatta, hogy a szederjesi falu rózsájában, a bámulatos szépségű Eszter-

munkának pedig nem igen vannak üdvös eredményei.

De eltekintve ezen intézkedésnek terhes voltától, melyet tán szelidíteni s mérsékelni lehetne az által, ha a járások részére választott iparhatósági megbizottaknak az érdekelt községek részéről akár fuvar szolgáltatnék ki természetben, akár a fuvar-költség megtérítettnek pénzben; a mi talán a közmunkaalapból minden fennakadás és baj nélkül megtörténhetnék; azon kérdés merül fel: mi történjék az iparhatósági megbizottak választásával s hogyan állítandó ki a szükséges kontingens, negyvenegyen ott, hol egy-két tagon kívül már nincs választható iparos? S ki végezze ilyenkor a megbizottak teendőit? . .

Biz ez anomalia.

A klíma befolyása az emberi szervezetre.

Az emberi szervezet, mint egyáltalában az állati szervezet alkalmazkodási képességénél fogva képes a külbefolyások hatásait bizonyos fokon belül elviselni. Ilyen a többi közt a klíma, melynek befolyása leginkább jó számba az emberi szervezetre.

A földnek naphoz való viszonyánál fogva, a meleg az egyenlítőtől a sarkok felé fokozatosan süllyed. E viszonyból kiindulva, mindazon pontokon egyenlő melegnek kellene lenni, melyek az egyenlítőtől egyenlő távolságra vannak. Ez azonban nem áll, mert a meleg függ azon kívül az illető helyrajzi pont magasságától s egyéb faktoroktól, mint szárazföldi vagy tengeri fekvésétől, szelektől stb. Ugyanis valamely vidék szárazföldi v. tengeri fekvése klimatikus változást idéz elő. Így a tengeri fekvésű földrész klímája egyenletesebb, azaz nyáron hűsebb, télen pedig melegebb, viszonyítva ugyanoly magasságu szárazföldi fekvésű vidékhez. A víz ugyanis lassabban melegszik át, de lassabban is hűl ki, mint a talaj. E különbség már a nappali s éji hőmérséki ingadozásokban is érvényesül,

ben, kit szíve egész hevével megszeretett, feltalálta párját s életének boldogítóját s az is biztosította iránta lánggra gyult szerelméről.

Mi szülei, látván az angyali szépségű Esztert, a találkozásnak teljes szívükből örülnék s ezennel kinyilatkoztatjuk, hogy fiunk választásában megnyugszunk s azért tisztelegtünk becses házában, hogy a falu rózsáját keblére tűzhessük. Kérjük azért szülei becses választukat feltett célunkat illetőleg. Én atya s egyszersmind kérő násznagy vagyok egy személyben. Az volna legnagyobb örömem, ha a válasz reám s fiamra nézve boldogítólag hangzanék.

— K. sógorom! a meghatottság ezen pillanatában nem mondhatok egyebet, mint-hogy Isten keze működik itt, az vezérelte össze a szerető szíveket.

Hazajövet leányom is elbeszélte, hogy oly szép ifjura talált választott párjában, kin az első meglátás óta szíve lángoló szerelmével csügg s annak, mint első szerelme tárgyának, nem bírhatása, végelheverését okozná.

A szerető szívek ily véletlen találkozásban való összeforrását tudva, nekünk földi szüléknek nincsen határozati jogunk, mert itt a szívek határoztak már Isten igazgatása folytán.

Hogy kedves fiunknak leányom iránti szeretete nem olyan, mint hirtelen ellobbanó szalmatűz, mutatja az, hogy szeretett leá-

mert tengeren éjjel a hőmérsék kisebb ingadozást szenved, míg a szárazföldön gyors hőcsökkenés áll be. Innen magyarázható, hogy miért kirozogatnak annyira a sivatag karavánjai nappal a kiállhatatlan forróság, éjjel pedig a fagyos dértől (Sahara, Mezopotamia.) Nem esoda, ha meggondoljuk, hogy a sivatag napi s éjjeli hőkülömböse e 25—30 fokot tesz ki.

Valamely hely klimatikus minősége függ még főképpen a szelektől s pedig azon oknál fogva, mivel a szelek az egymás mellett s egymás felett lévő légrétegek különböző fokú átmelegedéséből keletkeznek. A szerint, a mint hideg v. meleg szélnek van valamely vidék kitéve, hideg s meleg égaljjal fog birni, eltekintve földrajzi fekvésétől. Különbö a szelek minősége azért is fontos, mivel egyuttal a levegő párateltsége is tőlük függ. Így, ha a szél nagy tengerek felől jő, ugy a levegő telítve lesz párákkal, melyek megfelelő lehűtés mellett, mint eső v. hó, azaz mint csapadék hullnak alá. Innen van, hogy nálunk a nyugati szelek rendszeren esőt hoznak, mert tenger felől jönnek, míg az Azsia felől jövő keleti szelek, mint száraz, hideg szelek mutatkoznak.

E szerint valamely vidék klímájának meghatározásánál számba jő a földrajzi fekvés, atmoszféricus nyomás, a szelek iránya s a levegő párateltsége. Nem szabad azonban azt hinni, hogy ezen feltételek mindig ugyanazok maradnak egy és ugyanazon vidékre; mert hisz a földnek saját tengelye körüli, tehát fekvésének egy napi változása, is eltérést okoz. Még inkább azonban a földnek naphoz való viszonyának évi változása.

Ezen folyton változó légkörben él az ember és működik saját hivatása szerint s azért önkéntelenül is felvetődik azon kérdés: **h o g y m e n n y i b e n b e f o l y á s o l j a ő t e b b e n a k l í m a ?**

Legfontosabb tényező arra nézve, hogy az emberi szervezet a klíma folytonos változásához alkalmazkodni képes, azon körülményben rejlik, hogy az emberi szervezet saját melegét állandóan megtartja, számos

nyunkat, szíve sugallatát követve, igénytelen házamban megkereste.

Ennek folytán én is azt válaszolom, a mit hajdan Bethuel és Lábán válaszolt Eliezernek; „E dolog Istentől van, nem mondhatunk ellene, itt van Eszter, vidd, menj el s legyen a te feleséged.”

Örömtől dobogott Lajos szíve a mondotakat hallva.

A szép, szemérmes falurózsáját Égő szívvel, forrón ölelte át.

Majd annak jobb kezét jobbába fogva, meghatott haagon kérte a szülék áldását.

— K. szülein! mint hajdan Esau kérte atyjának Izsáknak apai áldását, én is áldástokért esedezem, hogy szivszöveteségünk minket boldogító s áldásban kifogyhatatlan legyen.

A szülék sirva borultak a szerető szívekre s örömkönyök közt kérték a szerető párra Isten áldását, hogy mind a sirig boldogok legyenek a szeretet szent viszonyában.

Azok a legények, a kik Esztert feleségül kérték, mind ott voltak még legény fejjel Hidason; de választottak nem lévén, nem láthatták V. Lajost, csak hírt hallották. Minél inkább közeledett tehát az esküvő napja, annál inkább nőtt kíváncsiságuk, hogy láthassák azt a legényt, kinek Eszter oly hirtelen odaadta szívét, kezét.

Mikor az esküvőre hívó harang megkondult, a tömeggel együtt siettek az Isten házába s elbámultak V. Lajos szépségén,

TÁRCSA.

A leány-vásár.

Az egymás iránt lángoló szerelmesek forró csókokkal erősítették meg a kötött frigyét.

Ezt, a legényeknek és leányoknak Hidason történt, parancsolt összejövetelét elnevezték leányvásárnak, mely bár az 50 es években esett meg; de emléke máig is él s az idő viszontagságai nem törülhették le az emlékezet tüköréről.

A kiválasztottak nem jelenhettek ugyan meg az uralkodó felség fogadtatásánál; de a leányvásárnak még is megvolt a kiváló haszna, hogy ott sok leány elkölt; mert a mely legény falujában vagy a közeli vidéken nem találhatta meg szerető párját, a leányvásáron volt módja, alkalma, a választásra a százak közül. És sok legény választott is szíve szerinti leányt s házassági szövetségre lépett vele.

Néhány nap mulva egy szépen kiállított négyes fogat robogott be Dukás János udvarába s a folyosóval ellátott faszindelyes ház bejárója előtt megállott.

A kocszi zörejre első, ki a vendégek fogadására elhagyta a szobát s azokat nondhatlan szivességgel köszöntötte, Eszter volt s utánna szülei jelentek meg s üdvözölték magyar szivességgel a még nem látott vendégeket.

Első látása a szép Eszternek bámulatra

észlelet bizonyította, hogy Afrika tikkasztó hevében élő néger, ép oly foku vérrel bír, mint az éjszaki sarkon lakó eszkimó. Az embernek önmelege, mely Reaumur szerint 30°, Celsius szerint pedig 37°-t tesz ki, egészséges viszonyok között állandó; sőt a levegő nagy foku eltérése sem okoz ebben feltűnő változást. Így a néger és eszkimó környezetének hőmérséke 40—45° különbséget tesz ki s mégis egyenlő önmeleggel bírnak.

Mindez feltételeztetik egyrészt a testen belül történő égési folyamat, más részről a test melegének környezetére való átruházása által. A szervezet ugyanis képesítve van a bekebelezett tápanyagokat feldolgozni s ezáltal meleget termelni, mely melegenél azonban csak egy részét, azaz a szükséges 37° C. tartja meg, míg a többit környezetére átruházza kisugárzás, elvezetés s elpárolgás által. A melegnek ezen átadása függ azonban a küllevegőtől. Ha a levegő hidegebb, úgy többet veszíthet a szervezet, ha melegebb, úgy kevesebbet. Így van ez télen v. az éjszaki vidékeken, míg nyáron iparkodunk a felesleges ruházat elvetésével minél több meleget veszíteni. Ily célból használjuk egyúttal a hideg fürdőzést nyáron.

Nem szabad azonban azt gondolnunk, hogy a szervezet képes mindennemű változást elviselni. A tapasztalat ugyanis arra tanít, hogy erre csak bizonyos határokon belül képes, mely határokon alul v. felül a szervezet, nem lévén képes saját és környezeté közötti hőmérsékletet fenntartani, tönkre megy. E határok azonban némi ingadozást mutatnak a kor, nem és faj szerint.

Vegyük a két szélsőség határát, azaz a leszállított s fokozott meleget s kérdezzük, hogy mily változást idéz elő a leszállított meleg elvonása az emberi szervezetre?

Ha a meleg elvonás csökkent, úgy a bőr melege fokozódik s izzadság párolog. Minden párolgás azonban melegátadás s innen van, hogy bizonyos idő múlva a test felesleges melege átszáll a környezetre. Ha azonban e párolgás be nem állhat, úgy kár háramlik ebből a szervezetre. Így Pennsylvániában a mezei munkások mindaddig eltűrnek a nagy meleget, míg izzadni képesek; ha azonban az megszűnik, elhálnak; azért, hogy az izzadást fenntartsák, nagy mennyiségű vizet s rumot fogyasztanak el. — Köznépünkönél szokásban van, hogy kenyérsütés után a rühös betegeket a kemencébe dobják, hogy így a rühöket megöljék s jöllehet a kemence melege 60° C-t tesz ki, mégis sértetlenek maradnak az illetők, de egyúttal látjuk, hogy bő izzadással vannak ellepve.

látván azt, mint cézdrusfát, egyenesen állani Eszter jobbán az Ur oltára előtt.

— Barátom! nézd milyen rendkívül szép legény, sugta Buzás Ferkó a mellette ülő Tarajosnak. Igazam volt, mikor azt mondtam, hogy a szép Eszter feltalálja azt az ifjút, kit szeret. Nézd, az Isten igazán egyívó teremtette.

— Igazságod volt.

— De rossz próféta volt Nyaláb Jóska, mikor azt jósolta, hogy Eszter falu rózsájából, falu kórójává lesz s kedve ellenére kénytelenégből fog férjhez menni, hogy vén leány ne maradjon.

— Epével voltatok tele, azért beszéltek róla rosszul.

— Nézd, oly szép, deli, rózsás arczu leány az, hogy mi olyanok vagyunk mellette, mint az árnyék a fához képest. Miniket az urak sem láttak meg, pedig vizsga szemük volt. Ne zörgessünk a szép leányok ajtaján, azonnal kapunk olyan feleséget, mint magunk vagyunk.

A templom utján bámulta a nép a szép párt s ilyen megjegyzések hangzottak el: „Megáldotta az Isten mind a kettőt szépséggel. Ilyen szép pár még nem esküdtött templomunkban.“

Én voltam a leányvásáron. Láttam szépségében ragyogni Esztert, mint szintén V. Lajost az ifjú szépség mintaképet.

Azóta sok év múlt el; de azért most is ismerem Esztert a szépségében meghagyott nőt s V. Lajost, mint már érett férfit s mint boldog házastársakat.

Eszter már leányaira rakta rózsáit s azok lettek Hegyközön a falu viruló rózsái.

Némelyek azt állítják, hogy jó volna most is minden évben legalább egyszer

Hogy mennyire befolyással van a klíma megváltozása az emberre, kitűnik abból, hogy a Közép-Amerika vagy Afrika délnyugati partjaira kivándorolt európaiak kezdetben sajátságos munkakedvet kapnak; a legnehezebb munkát minden fáradság nélkül leküzdik. A benszülöttek csak netvetve nézik e serény munkásságot, mert igen jól tudják, hogy ez csak rövid életű lesz. S csakugyan már a 4—5 napon kimondhatatlan aggály, kedvtelenség és nyomasztó érzet lepi meg őket s teljesen munkaképtelenné válnak. Aluszékonyak, a nélkül azonban, hogy az álom üdítőleg hatna, mert fáradt tagokkal s nehéz fővel ébrednek fel. Általános lomhaság s nehézség mutatkozik munkájukban, mely később állandóvá lesz. Ne csodáljuk tehát, ha az illető vidékek lakói lustáknak íratnak le a földrajzban; — mindez a klíma és miasmatikus légkör kifolyása.

Másképp mutatkozik azonban a viszony, ha a klímaváltozás nem rohamosan, hanem csak fokozatosan áll be. Így tapasztalásból tudjuk, hogy az átmenet a nyárból, illetve őszből a télbe minden nehézség nélkül elviselhető; hasonlóan, ha magasabb fekvésű vidékről déli vidékre utazunk.

Az emberi szervezet ezen alkalmazkodási képessége a megváltozott klímaticus viszonyokkal szemben, a c l i m a t i s a t i ó n a k nevezetik. A megszokás e törvénye különben minden évszakban érvényesül. Innen van, hogy nyáron a melegtermelést csökkentjük, a mennyiben könnyebben öltözködünk s kevesebb táplálékot veszünk magunkhoz; míg télen ellenkezőleg.

Lássuk most az előbbi tétel ellenkezőjét, azaz: mily befolyással van a fokozott meleg elvonás az emberi szervezetre. Ennek első hatását őszzel, tél elején vagy akkor érezzük, midőn magasabb hegyre jutunk. Ilyenkor diergés, sőt borzongás fog el bennünket, mely csakhamar eltűnik, ha erélyesebb mozgást végezzünk. A hideg befolyása folytán ugyanis fokozódik az anyagcsere, a légzés szabadabb s a vérkeringés gyorsabb lesz. Innen van, hogy miért kell télen nagyobb mennyiségű táplálékot fogyasztani s hogy nagyobb hideg elviselésére csak egészséges és jó emésztő képességgel bíró egyén képes. Ezzel a körülménnyel Ross kapitány is számolt, midőn éjszaksarki expeditójához csak oly egyéneket fogadott fel, kik kitarítás és bátorságon kívül egyúttal jó gyomorral is bírtak.

A melegtermelés függ még a test mozgásától is. Így az 1812-iki orosz hadjáratban résztvevő francia katonák mindaddig képesek voltak 30° hideget is elviselni, míg menetben voltak, a mint azonhan rő-

leányvásárt tartani, hogy azok, kik kis körükben értők égő szívet nem ismernek, ott feltalálhatnák. En nem tartom szükségesnek több okból, de azokat elhallgatom.

Molnár Sámuel.

Molnár Agnes.

— Ballada. —

Bőlingat az éjbe a vén hársfa ága.
Alszik Molnár Agnes, gyötrelmes az álma.
Felretten ijedten, bánatos sóhajjal:
Alig várja, mikor hasad már a hajnal.
„Édes anyám, lelkem! de rosszat álmodtam,
Az uramat láttam, az éjjel álomban.
Kis fiam felkapta álmából ölebe
S hogy eljőa nem soká érte, azt ígérte.
Édes anyám, lelkem, add ide, hadd lássam!
Megdermedt a szívem ily álomlátásban.“

Nem felel az anyja, köny gyűlik szemébe;
Titkolná, mi haszna, . . . zokogás a vége,
„Aludj még, aludj még szerelmes magzatom!
Kis fiad addig, még felébredsz, ringatom!“
„Mért sir édes anyam, mi oka sirásra?“
Törtünie könyeit, hogy lánya ne lássa.
„A szomszéd asszonyrak az éjjel magzatja
Meghalt, azt siratom“ — zokogja az anyja.

Ágnesnek gyamu, kin nyilalik lelkébe:
A bölcső után nyul, fiát hogy elérje.
Ráhajlik, felsikolt: gyermeke meghalva!
Szemeit lehunyva, elkéült kis ajka.
Öleli szívéhez — fűrészi könyarába,
Szíva a halálnak hidegét magába,
Páros koporsónak, páros szemfedele
Piros a fának, anyjának fekete.

Lukács István.

Boszniai emlék.

Kristálytisza finom üveg-göreb áll előttem, benne egy kis föld, melyre ha rá nézek: eszembe jut az a megható epizód, mely talán azért oly feledhetetlen, mert egyetlen volt életemben; — abban a kristálytisza finom üveg-göreből levő kevés haut pedig arról nevezetes, hogy ezt egy

vid pihenőt tartottak, tömegesen hullottak el megdermedt tagokkal. Ha ily katona azután a fáradságtól elesigazva v. nyomasztó éhségtől gyötörve, alvásban keresett enyhülést, okvetlen tönkrement. Hogy csakugyan befolyással volna a mozgás és élénk természet, bizonyítja az is, hogy e hadjáratban az élénkebb déliek (olaszok, dél-franciák) sokkal kevesebb veszteséget szenvedtek, mint a lomha s nehézkes németek és hollandok.

Ezen néhány felhozott példa eléggé bizonyítja, hogy a klíma fontos szerepet játszik a különböző fajok faji jellegére. (Pettenkoffer, Zeitschrift für Biologie.) Hogy azonban mily befolyással van az emberi ész fejlesztésére s így a különböző nemzetek szellemi tevékenységére, azt igen bajos megalapítani, kétségtelen azonban, hogy befolyással van az idegrendszer és agy élénkségére. Hisz eléggé ismeretes, hogy a déli népek gyorsabban kifáradnak a testi, de még inkább a szellemi munkában, mint a mérsékelt égöv lakói. Innen magyarázható, hogy miért állanak az egyenlítő tájának népei oly alacsony szellemi fokon. (Weitz Anthropologie der Naturvölker) Azonkívül a forró égöv gazdag növény- s állatvilága minden munkálkodást és szellemi tevékenységet kizár, mert könnyű szerrel jutnak szükségleteikhez. Ellenben a hidegebb égöv szűkebben nyújtja természeti ajándékait az ottlakóknak, úgy hogy azok létük fenntartására folytonos testi s szellemi tevékenységre vannak utalva. Végre a sarkokon oly szűkkeblű a természet, hogy lakói csakis testiük fenntartására fejtik ki összes tevékenységüket, míg szellemi életük fásult s közönyössé válik. Legjobb helyzetben e tekintetben mi vagyunk, t. i. a mérsékelt égöv lakói. Csakis ez utóbbi népekből indulhat ki a civilizatio áldása s a szellemi méltóság érvényesülése, a mint ezt különben a történelem minden egyes lapja, kezdve a görögök s rómaiaktól, egészen a mai napig tanúsítja. Weinberger Adolf.

Az ember és a mindenség.

— Irta Romváry Károly. —

Az ember az élő lények között a leg-hatalmasabb. S e hatalmát nem csupán szóval hirdeti nagy büszkén, hanem legékebben bizonyítanak mellette az ész alkotásai. A tudomány a legnagyobb erő, a mely mellett a nyers erők tehetetlenül eltörpül. A hatalmas vas couvertert, melyben tíz tonna cseppfolyós acél olvad izzó fehér fényvel, egy ember ujjá mozgatja egyetlen bilentyű segítségével, míg a titánok izomzata hasztalanul feszülne. De az ész nem csupán a fizikai nehézségeket győzi le, hanem eloszlatja az évszázadok letűnt korának ködét; megfejti ama titkos jeleket, melyek rég kihalt nemzetek életéről regélnek. A ledölt boltozat újból felépül, az eltemetett,

sírról hoztam, melyben messze szülőföldjüktől aluszszák örök álmukat az 1878. évi szept. 17-én Novi-Breckáért vívott harcban elhullott bajtársaink.

Azt a diónyi kis hantot pedig én azon év október 18-án vettem le a sírhalmról a következő alkalommal: Október 16-án este későn jött a parancsolat, hozta egy huszár Dubravice melletti táborunkba, hogy a Mollinár tartalékezed holnap elmasirozik. Hová? azt nem tudta senki; — csak hogy nekünk a 19. és 20. századnak másnap Novi-Breckán kellett lenni.

Határtalan jó kedvében tánczolt, dalolt, ujongott a két század legénysége; hogy is ne, mikor szentül meg volt győződve, hogy hazamegy. Nem volt tanácsos ellenkező véleményen lenni velők!

Ily hangulatban indultunk 17-én délután a Novi-Brecka felé vezető úton Novi-Breckára, melyet 25. nappal azelőtt elhagytunk. Azt az utat, mely jó 5 órai marschot igénybe vesz, ekkor két óra alatt tettük meg a nélkül, hogy bárkin a fáradtságnak csak a legkisebb nyoma is meglátzott volna.

Azt hitték a jó fiuk, hogy minden lépés, a melyet tesznek, közelebb viszi őket az édes otthon felé.

Az éjet a város — Novi Brecka — alatti térségen töltöttük táborban, a 32-ik számú Este tartalékezeddel együtt. — Egész éjen át égtek a tüzek, hangzott a dal: „Nincs párja a Mollinár bakának.“ Ájtott a mi tüzeinkhez néhány Este baka is, azok is mind meg voltak győződve, hogy másnap átlépjük a Szávát.

Felvirradt a másnap s mi a Mollinárak 7 órakor indultunk, csak hogy nem a Szávának, hanem nyugatnak. — No! se baj,

törtött szobor újra feláll talapzatára — hatalmas templomokat újból benépesítenek a szárnyalaku bálványok — rég mumiává aszott kebel érzelmei, elporladt agyvelő gondolatai kikelnek a feledés sírjából — s e csodát az ember, e gyarló lény idézte fel! — Sőt a természet titkai is mindinkább vesztik rejtélyes jellegüket. A föld kövület jegyzetekkel ellátott lapjai e folyton forgó gölyő viharos multjáról regélnek némán, de mind érthetőbben.

Egy szóval az ember, mint eszmény, hatalmas és nagyinak látszik, bármily gyarló legyen is a mindennapi élet nagyjaitól, mely ezer gyarlóságát tárja fel.

A természet erőit szolgálóvá teszi s a tűz, villamosság, gőz erejével alkot munkáló, romboló és gyilkoló gépeket — s ereje tudatában tagadja az istenséget, megveti a vallás évszázados tanait — egyszóval elbizakodásában feledti, hogy a mindenséggel szemben mégis csupán szánalomra méltó törpe, a ki még azzal sincs tisztában, hogy mi ezéja ez örökös jövőnek, menésnek, a melynek neve: születés és halál!

Oh ember, nem árt, ha olykor felpillantasz a magasba, a csillagok felé, hogy a földi boldogság el ne vakítson, s a küzdelem el ne esűgesszen!

Emeld fel szemeidet az ég boltja felé, a hol a megszámlálhatatlan csillagok tündökölnék, gyémántként villogva!

Egy angol tudós találoan jegyzé meg, hogy, ha a csillagok a föld egyetlen pontján volnának csupán láthatók, minden felől özönlőnén oda bámolni e csodát; de mivel azok felettünk ragyognak mindenütt, a megszokottság közönyével alig méltatjuk egy pillantásra a mindenség e csillogó atthonjait.

Pedig a csillagok igen sokra tanítják az embert. A tudomány kérdéseire a csillagok egész érthetően válaszoltak, létünk rejtelmestítőkigen magasztos színben tüntetve fel.

A mérhetetlen világűrben nem hatol le hozzánk egyéb, mint az égi testek fénye. A kutató elme pedig már a fényt is tudja boncolni s a fény természetéből tud következtetni; még pedig megdönthetetlen matematikai biztonsággal.

Amaz a készülő alapját, mely a világűrben jövő fényugaraktól meg tudott nem egy titkot, egy egyszerű üvegprisma képezi, a milyen például a szalónok csillárain látható. A gyermekek ujjongva szemlélik az üvegprisma mögött képződő szinképet, mely a szivárvány színeit mutatja — s a mi nem egyéb, mint a sugártörés folytán alapszínre bontott napfény.

Bunsen és Kirchhoff ama felfedezése hogy minden elemnek megvan a maga saját jellemző sávja a szinképen: a szinképelemzés nevű tudományág kulcsát képezi. S e tekintetben a szinképelemzés, hogy például a nátriumot jellemző élénk sárga színű sáv még akkor is látható, ha a láng nátrium tartalma egy milliommódrész kilogrammnak három-milliomdrész. A szinképelemzés legszebb vívmánya számos ily rövidke cikkekben fel nem sorolható egyéb bámulatos eredményen kívül az, hogy megdönthetetlen igazsággal emelte azt, hogy az összes égi testek ugyanazon elemekből vannak felépítve, mint földünk.

(Folyt. köv.)

nem mult el semmi, megyünk Samácznak s ott lépjük át a Szávát, annál hamarabb Eszterre érünk, így okoskodtak, így biztatják magukat a Mollinár bakák. — Keresztül mentünk a városra, arra az utra, a melyen és a mely körül egy hónappal azelőtt harcoltunk. Minden fát, minden dombot felismerni véltünk s élénken folyt a beszéd az itt vagy az ott történekről. Mint egy 3/4 órát haladhattunk így, midőn „halt“ és azután mindjárt „balra arczvonal“ lett vezényelve az egész ötödik zászlóaljnak.

Előttünk az ut mellett egy kis tisztáson, egy durván faragott fa-kereszt magyarázta, hogy az a kis halom, mely mellé ő plántálva van: s i r h a l o m.

Derek ezredesünk meghatva mutatott az egyszerű sírdombra, figyelmeztetve bennünket, hogy itt nyugosznak a szept. 17-iki harcban elesett barátaink, bajtársaink, — s mielőtt végkép elhagyjuk az ő örök nyugodalmuk színhelyét, vegyünk bucsut tőlök, adjunk nekik egy utolsó tisztességet, mondjon el értők mindenki egy rövid imát.

Az őrnagy „imához“ vezényelt, a kezek felemelkedtek s a zászlóalj egész hosszában megperdültek a dobok. — Ezután ismét ezredesünk szólt, hogy kegyelele jellel készítsen, a ki akar, egy-egy koszorut az előttünk levő sírhalmra.

A koszoruk tölgylevelű és galyból, gyorsan elkészültek, s az elsőt a 19. század nevében kapitányunk nyújtotta át az ezredes urnak, ki azt a sírra helyezte. — Kevés idő alatt fedve volt a sír és kereszt koszorúval. Most ezredesünk felszólította a sír körül levőket, hogy énekelnének valami alkalmi éneket, vagy hazafias dalt, mire azonnal felhangzott a „Hazádnak rendületlenül.“ Fedetlen fővel nagy körben állott

A tüntetések a véderőtörvényjavaslat ellen immáron véget értek; azon zajos utcai jelenetek végképen letűntek a főváros színpadáról, hanem annál inkább neki melegednek a parlamentáris harcok a honatyák. Zajosabb országgyűlést bizonyára kevesen hallottak a hét napjain lefolytaknál. — Már a 25. paragrafusig jutottak, melynek az egész nemzet nagy politikai és közjogi fontosságát tulajdonít. Mintegy hatvan szónok van előjegyezve, kik e paragrafus mellett és ellen emelik felszavukat. Eddigélé mintegy tizen fejtették ki nézetüket, a kormánypart részéről négyen, az ellenzéki oldalról hatvan szóltak a kérdéshez. Ezek között hallottuk az ősz Irányít s Beöthy Ákóst szónokolni. Ez utóbbi minden egyes szavával támaszkodva különösen a magyar alkotmányra s hivatkozva a magyar király felségjogaira, halomra döntögette a kormány és pártja érveléseit. Bebizonyította, hogy a magyar király nem osztrák császár, valamint Tisza kormányelnök nem nagyváradi képviselő; az az, mikor szavaz, nem mint miniszterelnök szavaz, hanem mint képviselő; ugy a magyar király és osztrák császár csak fizikailag egy személy, de jogilag kettő; bizonyosága ennek, hogy Ferdinánd e néven első osztrák császár, de mint magyar király ötödik. Midőn tehát a kormány az osztrák császárral áll elő, megsérti a magyar király felségjogait, ki a hadsereg legfelsőbb hadura.

A kormánypart tagjai néma hallgatással hallgatták végig. Különben, ha szólanak is az ügy mellett, rendszeren minden melegség nélkül, az egy Tiszát kivéve, kit aztán a baloldalon egy-egy hatalmas „hohechal“ fogadnak.

Majd ha mindnyájan elmondták beszédüket, következik a szavazás, mely dönteni fog a paragrafus s a becsatolt határozat-utasítás felett. Az ellenzék mindent elkövet ennek megbuktatására, de mi lesz e harcok eredménye, az a jövő dolga és titka, mert ha ez bukik, Tisza bizonyosan lemond s a kormány nem akar engedni.

Míg nálunk az ellenzék a kormány megbuktatására törekszik, Franciaországban Tirard miniszterium megalakításán fáradozik. Már majdnem minden tárczában — (miniszteri tárczában) akadt tulajdonosa, de úgy látszik külügyminiszter senki sem akar lenni. Eddigélé a megkínáltak közül egyik sem fogadta el. — Azt mondják, hogy ez a kormány sem fogja sokáig kitarítani, ugyanaz a parlament fogja megbuktatni, mely felémelte s mely már egyszer meg is buktatta Tirardot.

Legjobbban örülnék ennek a boulangisták; azt mondják, hogy nagy, jó víz ez az ő malmukra. Most könnyebben halászhatnának a zavarosban. Hanem a vezér, Boulanger — egy kissé pihenni szándékoznak — felhagyott a politikával. Hire van ugyanis, hogy Boulanger házasodik, hogy egy Luis Irène nevű színésznőt vesz el, kivél először 1881-ben New-Yorkban ismerkedett meg s kivel St. Luisban többször találkozott. Aztán még szegény Boulangerra ráfogják, hogy nem jó politikát követ. Hát nem jó politika ez? Válik az öregtől, vesz fiatalat.

a zászlóalj a sir körül, belől a körben, közvetlen a sir mellett a tisztok és az éneklők vetek állást.

Lelke mélyéig meg volt hatva mindenki; sokan hangosan zokogtak, szárazon egy szem sem maradt. Az ének elhangzása után egy rövid imát mondott egy ügyvéd altiszt bajtársunk s azután a „Hymnus“ első versét énekelte el, s ezzel véget ért a rögtönzött egyszerű, de megható gyászszertartás. Sorakozott a zászlóalj s indult nehéz szívvél, nyomott hangulatban, fájt mindegyikünk szíve a szegény fiukért, kik oly korán, az első harcban veszítették életüket s aluszszák az örök-álmot távol, messze szülőföldjüktől idegen földben. Sirjuknál nem fog többé senki letérdelni, könyvet ejteni, kedveseik nem jönnek hozzánk kisírni magukat, szerető kéz nem fogja ápolni sirhalmukat, az egyszerű fakeszt kidől, elkorhad, a kis dombot az idő eltűntei s ők feledve, jeltelen sírgödörben elporladnak. Ez a katona sorsa . . .

18-án délután 4 óra körül megerkezünk Dubrave nevű helység mellé, hol egy templom melletti térségen ütöttünk táborot s töltöttük el az éjt. Itt azután 19-én reggel végre kijozantottak bennünket hazamenetelünket illető álmainkból. Hét óraker indultunk reggel Gradacac felé, hová d. u. 1 óraker megerkezünk. Itt töltöttem 4 keserves hónapot, melyről megfedekezni soha nem tudok.

Szobonya Bertalan.

Mundus se expedit.

Kérded szörnyűkődvé: mi lesz, ha lemond ma a kormány? — s a világ és az idő megy odább. Antiluna.

Battenberg Sándor exfejedelem is ezt a farsangot találta alkalmasnak Hymen-igátjának felvételére. Minthogy jegyeseit, Vilmos császár nővérét, Bismarck ellenzése miatt nem vehette el, akit most Károly svéd hercege jegyzett el, ő is fordított egyet politikáján, szívének engedve, visszavert régi szerelme tárgyához, Loisin er kisasszonyhoz, kinek — hir szerint — már ötök hűségét is esküdött.

De nem esküdött ám nekünk Babes Viktor dr. egyetemi tanár, ki jelenleg a magyar pénzen szerzett tudományával az oláhokat boldogítja. Most újabban folyamodványt intézett a vallás és közoktatási miniszteriumhoz, hogy szabadságidejét még egy évre hosszabítsák meg, mert különben kénytelen künn maradni és a magyar állam kötelekéből kilépni. A miniszter pedig azzal felelt, hogy utasította az egyetemi tanácsot, hogyha vissza nem jön, helyétbe kell tölteni. — Ez is aztán h o n p o l g á r ! Tudja a kötelességét s a hálát. Az egyetemi ifjuság 21. és 23-án tartott bizottsági ülésén a pályázatok közül kijellette már azon főveget, mely egyetemi jelvénynek lesz tekintendő. Es ez alacsony magyar kuesa nyáron posztó, télen prémes karimával, baloldalon vitézkötéssel, elül forgóval. — Egyszersmind elhatározták, hogy már márczius 15-én ebben fognak megjelenni a rendezendő ünnepélyen, melynek tervezéséhez már hozzá is fogtak, s mint a körülmények mutatják nagyszerűnek ígérkezik. Ekkorra véget érnek a 25. §. feletti viták s így vagy az örömmek vagy az ellenkezések lesz kifejezése az.

Az érdeklődés igen nagy, az előkészületek serényen folynak. Ugy szintén az egyetemi polgárok is ez alkalomra szónokokat jelölnek ki. Fővárosi levelező.

Különfélék.

— **A király adománya.** A király ő fel-sége a garamlői rom. kath. egyházközség-nek iskolaépítkezési czélokra 100 forintot adományozott.

— **Kinevezés.** Az igazságügyi miniszter Dr. Staud Lajos ar.-maróthi kir. aljárás-bíró Duna-Szerdahelyre kir. járásbírónak nevezte ki. Dr. Staud az aranyos-maróthi bírói karnak egyik kiváló és igen tevékeny tagja volt. Üdvözljük őt ez alkalomból.

— **Táncszertélyek Léván.** Ez idei farsangunk, mely elég vigának ígérkezett, de az országos gyász miatt szomorúvá vált, ma és holnap este tartandó két táncszertélyvel nyeri befejezését. Ma este az önk. tüzoltó-egyleti bála készül a közönség, holnap pedig a csizmadia ipartársulat tartja táncmulatását. Mindkettő az „Ország-lán“ vendéglőben lesz s igen látogatott-nak ígérkezik. A beieptűdij személyenkint 80 kr. — Kezdet esti 8 óraker.

— **Műkedvelő szín-előadás.** A barsme-gyei casino-egylet tegnapi saját helyi-segi nagy termében jótékony-czélú műked-velői szín-előadást rendezett. Színe került: Hennequin Alfréd három felvonásos vígjátéka „A három kalap“. — A szereplők voltak: Somonyi Elemér, Nedeczky Vince, ifj. Mailáth István, Botika Győző, Bethlen-faly György, Fejes Elekné, Benkovics Irma és Lányi Gizella.

— **A magyar felvidék hírlap-statisztikája.** A pozsonyi posta-igazgatóság e napok-ban bocsátotta közre a múlt évről szóló hírlap-statisztikáját, melyből mi is átvesszünk néhány adatot is érdeklő adatot. A ki-mutatás szerint a múlt évben az igazgató-ság területén 1 magyar, 2 német és 1 tót — összesen 4 politikai; 12 magyar, 1 német-magyar és 1 tót — összesen 14 helyi érdeklő; 1 magyar, 1 tót — össze-sen 2 szépirodalmi lap s végül 10 magyar, 4 német és 5 tót nyelvű szakköz-löny jelent meg. Egész év alatt székül-detett a postán 302,128 példány magyar, 409,639 német, 230,248 tót és 3337 magyar-német. — A statisztikából a humor sem hi-ányzik, a mennyiben ez egy házasságköz-vetítő lapot, melynek szerkesztősége később a törvényszék elé került, az „éleclapok“ rovatóba sorozza.

— **A körmezői pénzverő-intézetben** a múlt évben ötödfél millió forint értékű arany és ezüst pénz vertek. Ezüst forin-tost 1,841,360 darabot. Aranyakból 296,147 darab 20 frankos és 48,682 darab tízfrankos került ki. Amazokból egynek értéke 8 frt 10 kr s az új veretű aranyak értéke két milliónál több. Ezüst aprópénzt 357,628 darabot, rézpénzt tíz millió felül bocsátot-tak ki. Körmezőn tehát összesen 12,877,962 pénzdarabot vertek.

— **A közös hadügyminiszter** olyképen akarja megváltoztatni a hadgyakorlatok rendjét, hogy ne essenek a legnagyobb hő-ség idejébe; a kisebb hadgyakorlatokat ju-lius végén fogják befejezni s akkor haza bocsátják a harmadik évet szolgáló legény-segét, augusztusban szünet lesz s az aratási munka végeztével, szeptemberben tartják a nagy gyakorlatokat, melyekre behívják a tartalékosokat is.

— **Gyászbeszéd.** Rédlly Géza hosszabb szenvedés után múlt hó 24-én 33 éves ko-rában elhunyt Léván. Temetése gyászoló rokonai, barátainak s ismerőseinek mély részvétele mellett 26-án ment végbe.

— **Az italmérés bejelentése.** A m. kir. pénzügyminiszterium egy legközelebb ki-adott rendeletével az italméresi jog meg-

váltására nézve elkerülhetlenül szükséges bejelentések megkönnyítése czéljából nyom-tatott bejelentési iverket adott ki. Ezen be-jelentési iverk bármely kir. adóhivatálnál két krajczárért kaphatók. A bejelentési iv-használata nem kötelező ugyan, de ha az nem használtatik is, a bejelentésnek tartal-maznia kell mindazt, a mi a bejelentő fe-lektől a nyomtatott iv utasításai szerint megköveteltetik.

— **Gyászhir** Vajda Miklós, Zichy Livia grófné patvarczi és gardonyi uradal-mainak főtisztje, mint részvétellel értesültünk, — múlt hó 25-én életének 41-ik, boldog házasságának 7-ik évében hosszas szenvedés után elhunyt Budapesten. — Nyugod-jék békében!

— **Csillagászati jegyzetek márczius hóra.** Még három nap s az egyhangú farsangi napokat is befejezzük; elmúlnak a nélkül, hogy alkalmunk lett volna annyit mulatni, mint a mennyit óhajtottunk. No de kárpótlásul közeledik az idő, midőn a szabad természetben lehetjük örömlünk. E hó elsőjén a nap 6 óra 43 perczkor kelt és 5 óra 43 perczkor nyugodott le, 31-én pedig 5 óra 43 perczkor kelt és 6 óra 27 perczkor nyugszik. A nap hossza tehát márczius végén 11 óra és nő 1 órával és 44 perczcel. — Lássuk, mint mond a csizó! Azt mondja, hogy ha márczius szeles, akkor az aprilis esős, a május pedig enyhe, meleg lesz. Ha Gyümölcsöltő-Boldogasszony napja tiszta, derült, akkor bő termés lesz. Esős márczius száraz nyarat, terméket-len évet hoz. Ha márczius hóban meny-dörög, az jó termő évet jelent. — A mennyi köd van márcziusban, annyi zápor lesz az esztendőben, a mennyi harmat van e hó-napban, annyi hóharmat lesz husvét után és annyi köd kisasszony havában. Ennyi a csizó jóslata. Majd élválik, hogy betelje-sedik-e?

— **Rövid hírek.** — **Battenberg Sándor**, volt bolgár fejedelem hir szerint néhány nap előtt megnősült s neje a pozsonyi születésű Loisinger színésznő lett. — **A francia új miniszterium**, mint egy pontos kimutatásból kiderül, a császár-ság óta éppen a 24-ik; egy-egy kormány élete tehát a francia köztársaságban átlag háromnegyed évig tart. — **Pozsonyban** — mint értesülünk — három hét múlva hozzá-fognak az állandó hid építéséhez. — **A kor-mány** legközelebb törvényjavaslatot fog a képviselőháznak benyújtani a visszabályo-zási és talajjavítási kölcsönök alapján ki-bocsátandó záloglevelekről. — **A czár**, szentpétervári hírek szerint, talán már már-czius végén látogatást tesz Berlinben. — **Márczius 15-dikének** megünneplésére ország-szerte már több helyütt megindult a mozgalom.

APROSÁGOK.

— **Rovatvezető Zuhany.** Alapos tündődés. Jogász: Különös! elmegyek kölcsön pénz kérti s egyik helyen azt mondják, hogy nem adhatnak, mert nem ismernek; a másikon meg azért nem adnak, mert már ismernek.

— **Hadgyakorlaton.** Százados: Hallja maga káplár, mit keres mindig a markotányosnőnél? — **Káplár:** Bocsánat, százados ur, az a feleségem. — **Százados:** Furcsa! Az őrmester is azt mondja, hogy az ő felesége. — **Káplár** (gondolkozva): Akkor talán mégis az őrmesteré lesz.

I. E V E L E Z E S.

Gyász istenitisztelek a trónörökösért.

Megboldogult Rezső trónörökösünk lelki üdvéért a gyász istenitisztelek a Hont-Bars egyházmegye ref. egyházaiban f. hó 24-én tartattak meg. Egy ily istenitiszteleten volt jelen Alsó-Fegyverneken e sorok írója is.

Meghatóbb, szívemelőbb szertartást képzelni alig lehet, mint az egyszerű nép-nél, mely nem firkéssz okokat, hanem szíve mélyéből hullat könnyet azért, kit tisztelt, szeretett. Ily szívemelő volt e gyászünne-pély is. Kora reggel már kitűzték a gyász-lobogót a tanítóilakra, mindenki felöltötte ünneplő ruháját és sietett az Isten házába a megboldogult lelki üdvéért imádkozni. A templom belseje majd mindenütt feketével volt bevonva, nem drága, fekete posztóval, hanem egyszerű fekete nagykendőkkel, melyet a nép maga hordott össze, hogy külsőleg is kifejezze fenséges halottja iránti gyászát.

Megkezdődött az istenitisztelek. A férfiakból e czélra összeállított kar kevés művészi rutinnal, de annál mélyebb érzés-sel énekelte a „Miért oly borus, oly néma a kebel“ gyász-dalt.

Ezután az ősz szónok lépett a szó-székre, egyszerű, keresetlen szavakkal esete-lte az elhunyt királyfi érdemeit, szeren-csétlen halálát, s felolvasta felséges kirá-lyunknak a néphez intézett manifesztumát. Mély áhitattal s nedves szemekkel hallgatta a közönség e beszédet s imájával esendes nyugodalmat kért az elhunyt számára, s áldást az élő koronás főre. Végül a zsol-tárokból elénekeltek a következő sorokat: (51 zsolttár 5. 6. vers.)

Naphoz napok adassanak
A királyinak,
Nagy, sok nemzetsegre.
Sokasitud esztendeit,
Nyujtsd életet,
Végzetlen időkre.

Országá érjen sok időt
Isten előtt
Szép csendes békességben.
Igazságnak hűsége
Elővegye
És őrizze kegyesen

A gyász istenitiszteleten az egész község lakossága részt vett, az intelligen-sebb osztályhoz tartozók feketében, gyász-fátyollal jelentek meg. — s. — 7.

Gazdasági egyesületi közgyűlés.

A Bars megyei gazdasági egyesület febr. kő 28-án Léván tartotta ez évi első évnegyedes közgyűlést Leidenfrost László egyesületi elnök vezetése alatt. A gyűlésen jelen voltak: Majláth István főispán, báró Nyári Béla, Mácsay Lukács, Foglár Lajos, Belcsák László, Rudnyánszky Titusz, Lip-thay Agoston, Judasz Bálint, Leidenfrost Tódor, Kürthy József, Szakmáry Endre, dr. Brach Ferencz stb. gazdasági egyesületi tagok.

A gyűlés lefolyása a következő volt: Elnök sajnálattal jelenti be az egye-sület titkárnak Levatic Lászlónak beteg-ség miatt való távollétét s felkéri Leiden-frost Tódort, hogy a titkári tisztet ezen gyű-lés tartamára fogadja el. — Ezután a zár-számadás került napirendre, mely felett élénk eszmecsere fejlődött ki. A végeredmény az lett, hogy az egyesületnek van az 1888-ik lezárt évről összesen 147 frt 82 kr. pénz-tári maradványa. — Felszínre került ezután a földművelés-, ipar- és kereskedelmi minisz-ternek leirata az egyesület anyagi támoga-tásáért benyújtott kérvényére. Sajnálatlaltal vétetett tudomásul, hogy a miniszterium csak befolyását igyekszik növelni az egyesület ügyeire, míg az anyagi segélyezés ügyében kitér. Majd tárgyalás alá vétetett a gazdasági egyesületi 1887-ik évi zárszámadás s ennek kapcsán az alaptőke elköltésének ügye, mely hosszabb eszmecsere után a pénztári bizott-sághoz utasítottat jelentés-tétellel végett. Ezután következtek az apróbb pénztári ügyek, az évi költségvetés és az igazgató választ-mány 24 tagjának megválasztása. Elintézte-tett az egyesületből ki- és belépő tagok ügye.

Végül bejelentette az elnök, hogy M é s z á r o s Károly értekezni kíván az egye-sületben a „Természetes borok védelme“ czimű, legközelebb napirendre kerülő tör-vényjavaslat gazdasági jelentősége felől.

A bejelentés az igazgató választmány hatáskörébe utasítottat az idő és helyi in-tézkedés végett. — s. — y.

KÖZÖNSEG KÖRÉBŐL.

Tek. O r d ó d y Endre főszolgabíró ur a „Stefánia-árvaház“-nak 9 frt 49 krt küldött, mely összeget S ü m e k Armin lekéri lakos mint javára megítelt kár-térítést az árvaháznak adományozta.

Hálás köszönet a nemes ügy nevében! Léva, 1889. márcz. 1-én. Szakmáry Endre pénztárnok.

Lévai piaci árak.

Rovatvezető: Kónya József, városkapitány. Buza: m.-mázsánként 6 frt 50 kr, 6 frt. 80 kr. Kétszeres 5 frt 10 kr, 5 frt 40 kr. Róz s 5 frt. — kr. 5 frt 20 kr. Arpa 6 frt 20 kr, 6 frt 80 kr. Zab 5 frt. — kr, 5 frt. 20 kr. Kukoricza 4 frt. — kr, 4 frt 20 kr. Bab 6 frt 50 kr, 7 frt. — kr. Lencse 6 frt 50 kr. Köles 4 frt. 50 kr.

Nyilttér.

E rovatban megjelentekért nem vállal felelősséget a szerk. I.

Rohseidene Bastkleider fl. 10.50 per Robe und bessere Qualität.
Weisse Seidenstoffe von 60 kr. bis fl. 11.45 p. Meter — glatt und gemustert (ca. 150 versch. Qual.). — versendet roben- u. stückweise porto- und zollfrei das Fabriks-Depot **G. Henneberg** (K. u. K. Hofliefer.) Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

II.

Hirdetmény.

A primási uradalmak erdőhivatala köztudomásul hozza, hogy a zálogosi erdés-zeti esemete kertben — a legfinomabb fran-czia fajokból 2—3 éves alma, körte, sárga-baróczk, cseresnye, meggy és ringló helyben darabonként 40 kr-jaival eladásra bocsájt.

A csomagolás és vasúthoz leendő szállítás a kiállításí áron számíttatik.

Megrendelést elfogad **Kruplanicz Sandor** primási uradalmi intéző, **Nagy-Salló**, pósta helyben, — vagy pedig **Hidvéghy József** körrerdész, zálogosi pusztá u. p. Nagy-Salló.

III.

Nyilatkozat.

A „Bars“ mult számának nyiltterében foglaltakra következőkből áll válaszuk: Rövidlátóságot árulnak el a felszólalók tiltakozásukkal. Ambár a meghívókon „ke-reskedői ifjuság“ elé az „izraelita“ szó kitéve nimesen, de a jövedelem hováfördi-tása a bál rendezőinek felekezeti jellege felől felvilágosit. Hogy azonban táncznál felekezeti jelleg volna csak a tiltakozók felfogása lehet. — Ó! ugyanazon hibába estek, mert felszólamlásukban felekezetük jellegét elhallgatták és az ő felfogásukhoz mérten ennek kitétele szükséges lenne. Ez-zel végeztünk.

A rendezőség nevében: **Goldner Izor**, elnök.

MEGHIVÁS.
A lévai Takaré- és Hitelintézet

XVI. évi

rendes közgyűlését

folyó évi március hó 12-én d. e. 10 órán kezdve tartandja saját helyiségében, melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívotnak.
A közgyűlés tárgyai:

- 1.) Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése a lefolyt üzletév eredményéről.
- 2.) A mérleg megállapítása, a tiszta jövedelemnek és a jótékony célra eső összegnek felosztása és a felmentvény megadása.
- 3.) A napi biztosok napi díjainak és a fel. bizottság díjazásának (30. és 38. §) három évre megállapítása.
- 4.) Jegyzőkönyv hitelesítésére (18. §) két részvényes kiküldése.

Léván, 1889. február hó 14.

Majláth Imre, elnök.

*) Alapszabályok 12. §. Közgyűlésen részt vehetnek mindazon részvényesek kik legalább egy nevére szóló részvényt le nem járt szelvényeivel együtt a közgyűlés megtartása előtt egy nappal a társulat hivatalos helyiségében letéteményeznek; szavazati joggal azonban csak az esetben bírnak, ha a nevére szóló részvények a közgyűlés előtt 90 nappal a részvénykönyvbe bejegyezve találhatók.

Mérlegszámla

1888. év december hó 31-én.

Vagyon:			Teher:		
	F. k. lapsz.	frt kr.		F. k. lapsz.	frt kr.
Készpénz 1888. december 31-én . . .	167	11347 23	Részvény alaptőke	127	100000 —
Váltó tárczán	157	337450 —	Ennek 1 évi kamata	178	6000 —
Jelzálog kölcsönökben	170	432519 —	Betétek és ezek után tőkésített kamat	159	564435 64
Előleg kölcsönökben	171	9574 50	10% betét kamat adó	143	1303 11
Intézeti ház	105	36000 —	Vizszámitolási váltókban 94. 177.	161	115000 —
Zöldkert utcai ház	150	6057 28	Tartalék alaptőke	163	25000 —
Kisbirtokosok orsz. alapítv. okiratában	71	500 —	Nyugdíjtőke és 1 évi kamata	99	2247 20
Váltó üzlet (szelvények és vert pénz)	154	555 46	2 drb. 1887. évi részvény-szelvény . .	168	24 —
Leltári számla	146	602 86	Előre fizetett kamatok váltóknál . . .	148	3927 91
Váltó-ovatolási számla	174	75 52	" " " jelzál. kölcsönnél	158	5766 34
Perköltési számla	46	240 05	" " " előlegeknél	172	46 82
Jelzálog-kölcsön kamatai	158	3626 06			
Előleg-kölcsön kamatai	172	293 26			
Jótékony-cél-előleg	125	50 —			
Előre fizetett vizszámitolási kamat . .	176	873 12			
		839764 34			839764 34

Léván, 1888. december 31-én.

Rudolf János, könyveztő.

Szabó Lajos, igazgató.

Kontsek Ignác, pénztárnok.

Jelen zármérleget a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítottuk azokkal mindenben megegyezőnek és helyesnek találtuk.

Boleman József, fel. biz. tag.

Czirók János, fel. biz. tag.

Ehrenfeld Mór, fel. biz. tag.

Hirdetmény.

Eladatnak néhai Massa Elek kanonok hagyatékához tartozó, Nagy-Sallóban lévő ingó- és ingatlan tárgyak; és pedig:

1.) Egy tisztító szerkezettel ellátott, 80 kereszt napi munkaképességgel bíró Clayton & Schuttleworth-féle, teljesen jó karban lévő

járgányos cseplőgép

garnitúra. Eladatik 300 frtért. Ujonnan 950 forintba került.

2.) Egy szőlő, uj présház és boros edények.

Az eladás iránt tudakozódhatni Feichtinger Sándornál Csenke u. p. Muzsla, Esztergom megye.

Ikt. 791/1889.

HIRDETNY.

A lévai kir. jbiróság, mint tkvi hatóság részéről közzé tétetik, miszerint a szab. osztr. magyar államvasut-társaság garam-ipolyvölgyi h. é. vasut esztergom-nanacsatai vonala számára az alább megnevezett határokból kisajátított területekről elkészített összeírás, térkép és egyedi kimutatás hitelesítésére a helyszínére a következő határnapok tüzetnek ki, u. m.: Csata község és Csuda pusztára nézve 1889. évi április 6-án d. u. 1/2 óra: csatai állomáson.

Az érdekelt felhívotnak, miszerint netalán észrevételeiket a fennebbi határnapon a bizottság előtt előterjeszték, különben a kisajátítás és a felvett térfogat, úgy a feljegyzett szolgálomások s jogosultságok iránti kifogásaik többé tekintetbe nem jöhetnek.

Együttal felhívotnak mindazok, a kik a fennebbi határokból a szab. osztr. magyar államvasut-társaság számára kisajátított területekért járó és az egyedi kimutatásban kitért kártalanítási összeg mennyiségére nézve ellenvetéseket tenni akarnak, vagy ezen összegre bármilyen cím alatt igényt tartanak, ezeket 1889. évi április hó 2-ig ezen telekkönyvi hatóságnál annál bizonyosabban bejelentsék, minthogy a később jelentkezők észrevételeire s igényeire semmi tekintet nem lévén, a kisajátítási és kártalanítási összeg annak és azon mennyiségben fog kiadatni, a kinek nevére és a mely összeggel az az egyedi kimutatásban ki van téve, a bekebelezett vagy felülkebelezett tételek pedig ezentul a kisajátított területről hivatalból le fognak töröltetni.

Az összeírás, térkép és egyedi kimutatás a telekhivatalban betekintheők. Kelt Léván, a kir. jbiróság, mint tkvi hatóságnál, 1889. évi február hó 25-ik napján.

Gyenes József, kir. jbiró.

Arverési hirdetményi kivonat.

Az ipolysági kir. törvénzék, mint tkvi hatóság közli, hogy Bakai István mint végrehajtónak, Doman István és társai mint végrehajtást szennvedők elleni 360 frt tőkekövetelés és járulékaiknak kielégítése iránti végrehajtási ügyében az ipolysági kir. törvénzék területén lévő Füzes-Gyarmat község határában fekvő, a füzes-gyarmati 123 sz. tjkben Doman András, István, János, Judit, Jónás és Lidia tulajdonánál bejegyzett + 1217. hrsz. a. „Lapos szőlőnek“ Doman Istvánt, Jánost, Juditot, Jónást és Lidit illető 2/3-od (öt hatod) részére 436 frt 66 krban, továbbá a füzes-gyarmati 372 sz. tjkben Dudás András és Balla János tulajdonánál bejegyzett + 5657. hrsz. a. rétre „Derékrét“ 52 forint — krban ezennel megállapított kiküldési árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1889. évi apr. hó 25-én d. e. 10 órakor Füzes-Gyarmaton a község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési áron alól is eladatum fognak.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% -át készp. vagy az 1881. LX. tez. 42 §-ában jelzett árfolyam. számított és az 1881. nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt ig. ügym. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. 170. §-a értelmében a bánatpénzök a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. törvénzék mint tkvi hatóság. Ipolyságon, 1889. jan. 12.

Novotny István, kir. törv. bíró.

SCHLICK-féle VASÖNTŐDE és GÉPGYÁR-

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG BUDAPESTEN.

VÁROSI IRODA és RAKTÁR:

VI., külső váci-ut, 169699.

VI. váci körút, 57.

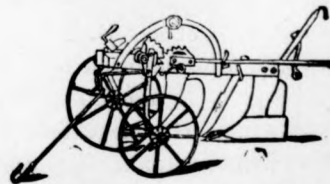
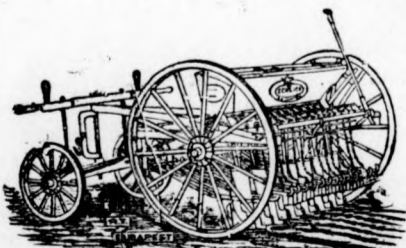
GŐZ- és JÁRGÁNYCSÉPLŐ KÉSZÜLETEK.

SCHLICK-féle szabad.

KÉT- és HÁROMVASU EKÉK.

SCHLICK-féle „HALADÁS“ sorvető gépek

Szóróvető gépek.

Schlick féle szab. Rayol ekék Schlick és Vidats fele eredeti egyvasu ekék és talajművelő eszközök boronák és rögtörő hengerek, szecsavágók, répvágók, répapuzók, tengeri morzsolók, csöves tengeri daralók, gabonatiztító rosták, örlőmalmok stb.

Az összes ekék tartalékreszei készletben tartatnak. — Előnyös fizetési feltételek. — Legolcsóbb árak.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

Jegyzet. Van szerencsénk ezennel t. cz. üzletbarátaink tudomására hozni, hogy noha a VI. váci körút 57. sz. a. lévő irodánk legnagyobb részét a külső váci uton lévő gyártelepünkre helyeztük át mindazonáltal az eddigi irodai helyiségünkben t. üzletbarátaink kegyelme érdekében egy városi irodát tartunk fenn, valamint, hogy ugyanott építési czikkeink és gazdasági gépeinkből raktárt létesítettünk. Kiváló tisztelettel

2-18

A Schlick-féle vasöntőde és gépgyár részvénytársaság igazgatósága.

Képviselet Léván KERN TESTVÉR uraknál.